

Wyrok z dnia 14 stycznia 1999 r.

III SZ 4/98

Krajowa Rada Komornicza może ustalić uprawnienie członków tej Rady do ryczałtu za udział w posiedzeniach.

Przewodniczący: SSN Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 1999 r. na rozprawie sprawy z wniosku Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 1998 r. [...] o uchylenie uchwał Krajowej Rady Komorniczej [...] z dnia 17 marca 1998 r. w przedmiocie ustalenia ryczałtu za udział w posiedzeniach.

o d d a l i ł wniosek.

U z a s a d n i e

Krajowa Rada Komornicza na pierwszym posiedzeniu w dniu 17 marca 1998 r. podjęła uchwałę Nr 1/98 określającą regulamin swej pracy. W § 41 tego regulaminu określono, że członkowie Rady otrzymują zwrot wydatków związanych z pełnieniem funkcji, a w szczególności zwrot kosztów podróży i zakwaterowania oraz ryczałt za udział w posiedzeniach, którego wysokość ustala Rada w formie uchwały raz na pół roku.

W uchwale Nr 13 z tego samego dnia Krajowa Rada Komornicza ustaliła, że Członkom Krajowej Rady Komorniczej oraz Przewodniczącemu Komisji Rewizyjnej lub osobie przez niego wskazanej za udział w posiedzeniach Krajowej Rady Komorniczej przysługuje ryczałt w wysokości 1.000,00zł.

Minister Sprawiedliwości we wniosku z dnia 20 października 1998 r. na podstawie art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882) wniósł o uchylenie powyższych uchwał Krajowej Rady Komorniczej - uchwały Nr 13 w całości, a uchwały Nr 1 w części dotyczącej § 41 w zakresie ustalenia ryczałtu za udział w posiedzeniu.

Według Ministra Sprawiedliwości Krajowa Rada Komornicza przyznając sobie możliwość uregulowania kwestii związanych ze zwrotem kosztów podróży dla komorników uczestniczących w jej posiedzeniach oraz przyjmując, iż za udział w posiedzeniach Rady należy się ryczałt, przekroczyła swe kompetencje. Taka regulacja jest sprzeczna z przepisem prawa pracy, skoro komornik będąc pracownikiem sądu, czynności w organach swego samorządu pełni społecznie. Jednodniowy wyjazd na posiedzenie Rady nie łączy się z koniecznością zamknięcia kancelarii. Nadto komornik korzysta na zasadach ogólnych z uprawnień przysługujących pracownikowi delegowanemu (tj. zwrot kosztów podróży i dieta - na zasadach określonych w Zarządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 czerwca 1990 r. w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju - M.P. Nr 39, poz. 387, ze zm.). Minister Sprawiedliwości zarzucił ponadto, że ustalona wysokość ryczałtu na 1000 zł za jeden udział w posiedzeniu jest rażąco wygórowana, skoro stanowi ona praktycznie równowartość miesięcznego wynagrodzenia komornika określonego w art. 61 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Krajowa Rada Komornicza wniosła o oddalenie wniosku Ministra Sprawiedliwości, podnosząc w szczególności, że wnioskodawca bezpodstawnie utożsamia działalność samorządową komorników z wykonywaniem przez nich czynności służbowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problemem prawnym rozpoznawanej sprawy jest zagadnienie, czy organy samorządu komorniczego są uprawnione do uchwalenia i przyznania ryczałtu za pełnienie funkcji w organach samorządu komorniczego. Poza zakresem sprawy pozostają natomiast nie zakwestionowane te regulacje zaskarżonej uchwały Nr 1, w których przyznaje się prawo do zwrotu kosztów podróży i zakwaterowania związanych z pełnieniem funkcji w organach samorządu komorniczego.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882) ukształtowała sytuację prawną komornika w ten sposób, że komornik jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym (art. 1). Swoistość statusu komornika sądowego polega na tym, że jakkolwiek jest on funkcjonariuszem publicznym pozostającym w zatrudnieniu, to jednocześnie prowadzi

kancelarię komorniczą (art. 5), w której zatrudnia na podstawie odpowiednich umów osoby, za które odpowiada jak za działania własne (art. 36). Każdy komornik z mocy ustawy przynależy do samorządu komorniczego. Ukształtowane ustawą prawa i obowiązki komornika jako pracownika, w szczególności prawo do wynagrodzenia, nie wchodzi w obszar stosunku prawnego jaki łączy komornika z samorządem komorniczym, którego jest członkiem, w szczególności zaś nie jest dopuszczalne łączenie prawa do wynagrodzenia komornika jako pracownika z prawem komornika do zwrotu kosztów i wydatków poniesionych w związku z pełnioną przez niego funkcją w organach samorządu komorniczego. Komornik bowiem pełniąc funkcje samorządowe nie wykonuje czynności egzekucyjnych i innych czynności powierzonych mu jako funkcjonariuszowi publicznemu (art. 2 ust. 1). Nie ma zatem podstaw - wbrew sugestii wnioskodawcy - ażeby uważać, że zawarta w ustawie regulacja wynagrodzenia komorników (art. 61 - 63) obejmuje również ich działalność samorządową.

Jeżeli ustawa nie określiła, jak czyni to na przykład art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich (Dz.U. Nr 30, poz. 158 ze zm.), że członkowie organów samorządu zawodowego pełnią swoje obowiązki społecznie (nieodpłatnie), to brak jest podstaw do przyjęcia, że członkowie tych organów nie są uprawnieni w szczególności do zwrotu kosztów podróży i innych wydatków poniesionych w związku z wykonywaniem czynności na rzecz organów samorządu zawodowego. Zresztą nawet wówczas, gdy przepisy niektórych, tzw. ustaw pragmatycznych postanawiają o nieodpłatnym względnie społecznym pełnieniu obowiązków w organach samorządu zawodowego, przepisy te jednocześnie upoważniają organy tego samorządu do określenia zasad i trybu zwrotu kosztów podróży i innych wydatków (strat) poniesionych w związku z pełnieniem tych obowiązków (np. art. 17 ust. 2 ustawy o izbach lekarskich). Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji nie upoważnia żadnego z organów samorządu komorniczego do określania zasad i trybu zwrotu kosztów podróży oraz innych uzasadnionych wydatków poniesionych przez członków organów tego samorządu, w związku z pełnieniem funkcji w organach samorządu komorniczego. Nie oznacza to jednak, iż Krajowa Rada Komornicza nie jest uprawniona do określenia w drodze uchwały, że członkowie Rady otrzymują zwrot wydatków związanych z pełnieniem funkcji, a w szczególności zwrot kosztów podróży i zakwaterowania oraz ryczałtu za udział w posiedzeniach, którego wysokość ustala Rada. W tych przypadkach, w których uchwały samorządu zawodowego dotyczą spraw związanych z wewnętrznym funkcjonowaniem ich organów, wystarczającą

podstawą prawną ich stanowienia, są przepisy zawierające, jak czyni to art. 84 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, upoważnienie do podejmowania uchwał w sprawach regulaminu pracy. Krajowa Rada Komornicza była zatem upoważniona do określenia w regulaminie pracy, że członkom Rady i przewodniczącemu komisji rewizyjnej lub wskazanemu przezeń członkowi tej komisji przysługuje zwrot kosztów podróży i zakwaterowania oraz ryczałt za udział w posiedzeniach Rady. Uchwała taka nie kształtuje bowiem uprawnień komornika wynikających ze stosunku pracy, do czego wymagane byłoby wyraźne upoważnienie ustawowe, lecz uprawnienia wynikające ze stosunku łączącego komornika z organem samorządu komorniczego. Stosownie do art. 25 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji komornicy opłacają, na potrzeby organów samorządu komorniczego składki miesięczne, których wysokość ustala corocznie Krajowa Rada Komornicza. W rozpatrywanej sprawie nie sposób uznać, że wpływy ze składek zostały przeznaczone na cel sprzeczny z ustawą, skoro chodzi o realizację „potrzeby” Krajowej Rady Komorniczej, wynikającej z organizacji jej działalności. Wbrew stanowisku Ministra Sprawiedliwości, komornik pełniący funkcję w organach samorządu komorniczego nie może korzystać jednocześnie z uprawnień do zwrotu kosztów podróży i diet przewidzianych w przepisach zarządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 czerwca 1990 r. w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (jednolity tekst: M.P. z 1997 r. Nr 34, poz. 327) i z uprawnień do zwrotu kosztów podróży i zakwaterowania oraz ryczałtu za udział w posiedzeniach Krajowej Rady Komorniczej określonych w uchwale Rady. Komornik udający się na posiedzenie Rady nie jest przecież w delegacji służbowej i nie może korzystać z przysługujących z tego tytułu świadczeń. Może natomiast uzyskiwać świadczenia odpowiednie do udziału w realizowaniu potrzeb organów samorządu komorniczego.

Sąd Najwyższy z przedstawionych przyczyn oddalił wniosek Ministra Sprawiedliwości (art. 68 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji).

=====